

SELFCONTAINMENT / Česká studiová keramika

6. 9. – 4. 10. 2019

kurátoři výstavy: Kryštof Hejný, Jan Dotřel

Jeden kontinuální celek designových výstav v galerii Kvalitář, zaměřených na materiál skla, tuto podzimní sezonu střídá materiál druhý, neméně podstatný. Keramika, obzvláště pak ta studiová, má v kontextu světového galerijního světa svou stabilní pozici – je součástí v progresivních site-specific instalacích, kombinovaná s volným uměním a stojí hrdě vedle art designu. V tuzemských podmínkách je však stále neprávem málo doceňovaným artiklem.

Bytostný smysl a význam keramiky nalezneme v mnohých ohledech, které jsou víceméně nasnadě: její primární haptická zkušenost s rukama autora, její tvarová determinace určená kruhovým pohybem i její konzistenční změna z vazké hlíny do suché a tvrzené hmoty. Je tu však ještě jedna zcela určující skutečnost a sice to, že se pravděpodobně jedná o nejstarší sochařskou techniku vůbec. První sušení hlíněných soch probíhalo již v nejstarší době kamenné, výpal pomocí primitivních pecí pak v paleolitu. Pozoruhodný je také fakt, že stále přesně nevíme, zda nejstarší hlíněné objekty sledovaly funkci mimetickou, tedy nápodoby lidské postavy – sošky, nebo zda se jednalo o užitou keramiku – nádoby. Zajímavé je, že tento „rozpor“ mezi oběma specifiky téhož materiálu nezmizel dodnes.

Výstava Selfcontainment vzniká jako spolupráce s historikem umění Kryštofem Hejným, který se věnuje teorii současné světové keramiky zejména z hlediska používání keramického materiálu ve volném a konceptuálním umění, a představuje zde pěťici autorů, kteří zatím na poli české galerijní scény nemají vybudované silně rezonující jméno. Instalaci jsme se rozhodli použít jakožto site-specific par excellence – jehlan uprostřed galerie tvarově kopíruje půdorys výstavní místnosti. Svou monumentalitou i geometričností navazuje jednak na architektonický princip zikkuratu, tedy stupňovité věže starověkých hrobek a druhak odkazuje k modernímu a progresivnímu způsobu výstavní praxe zaměřené na keramiku, kterou odmítáme prezentovat konvenčním způsobem.

CZ

Jan Dotřel

+ 420 725 296 176
WWW.KVALITAR.CZ
JAN@KVALITAR.CZ

PRCONTACT:
LENKA BALOUNOVÁ
LENKA@KVALITAR.CZ

SENOVÁŽNÉ NÁMĚSTÍ 1628/17
110 00 PRAHA 1
CZECH REPUBLIC

SELFCONTAINMENT / Česká studiová keramika

6. 9. — 4. 10. 2019

kurátoři výstavy: Kryštof Hejný, Jan Dotřel

Artefakty spadající do kategorie „studio pottery“, studiové keramiky či, problematičtěji, uměleckého hrnčířství, jsou v první řadě médiem. Jako nosiče komunikují svá sdělení o funkci, formě, prostoru, libosti či protivnosti, a každé sdělení se dále otevírá sítí historických a autoreferenčních odkazů. Pozorovatel se k nim vztahuje v pohybu tak, aby zaujal dílčím způsobem optimální perspektivu, ze které se artefakt vyjeví ve své celosti odrážející obrys kulturního naprogramování diváka. Objekt nádoby, který vzniká nejčastěji ve spojení tvárnosti materiálu, historických technik předindustriálního zpracování, resp. před vynálezem metod masové reprodukovatelnosti, a asociací funkční formy, má dnes tendenci se podvrtně vztahovat k modernitě a platnosti nerušené kontinuity řemesla, v echelonech techniky blížící se duchu art-pour-l'art. Ze středu pomyslného kmene sémantické rozsochy studiové keramiky, jejímž výrazovým prostředkem je nádoba, vyrůstá přímá větev pracovně pojmenovaná jako metafyzická keramika, *metaphysical pots*, příkladně směřující pozornost ke struktuře vzájemných souvislostí uvnitř výrobního procesu, předmětného myšlení a kritiky uměleckých druhů. Metafyzická keramika ukazuje sama na sebe, říká: „Můj původ, moje části, můj primární status užitnosti náleží praformě, jejíž samozřejmost je jen zdánlivá.“ Gottfried Semper spatřil kořen keramiky ve vyložení proutěného koše nevypáleným jilem tak, aby člověk mohl přenášet tekutiny ve velkém množství. Pokud v sobě ale nádoba zůstává prázdná, nestává se její primární funkcí obtisk košíkářova ornamentu?

Prázdnota nevyužitých nádob, stávající se na okamžik artefaktem, čistou volbou řemeslného umu, historicky vybízela k sémiologické analýze. V antropomorfní terminologii těla, břicha, krku, ramen, hrdla a nohy nádoby se dutina vprostřed ukazovala doslova těhotná významem co Velká pramatka taoismu nebo fenomenologická alegorie nástroje uchopení, obsáhnutí. Přesto, jakákoli sémantická, antropologická nebo formálně kritická interpretace následuje po zaujetí správné perspektivy označující zosobněnou procesualitu tohoto druhu tvorby. Její charakter je zkušenostní, organicky realizující metabolický základ myšlení, čistého rozumu a všech stupňů abstrakce.

Design externalizuje a zpředměťuje výrobní procesy řešené paralelně k primárnímu cíli. Umělecké řemeslo, spec. studiová keramika sublimuje výrobní proces do výtvarného záměru. Přidáním odstředivé síly po bok entropie a gravitace prací na kruhu se odkazuje na fyzikální danost jsoucna a jádro našeho každého estetického soudu. Haptická svůdnost, která nás přepadá ve styku s mimořádnou keramikou, pak je paralelní tendencím v současné konceptuální a sochařské tvorbě, pouze provokativnější, protože jednoznačně artikulovaná jako smyslová a tedy méně bezpečná. Pokud jazyk domácí umělecké kritiky nadále trvá na výlučné pozici *fine arts*, po padesáti letech akčního a multimediálního umění se toto dogma jeví jako neudržitelný sofismus. Na divákovi pouze záleží, přijme-li stejný počitek i tehdy, pokud se jeho médium k umění přibližuje z opačného konce praktického života.

Keramik se inspiruje vlastní prací. Aktem točení, třibení technických znalostí, kontrastem absolutní kontroly a náhody, kterou poskytuje výpal v peci na dřevo. Každý okamžik, kdy jeho ruce kreslí linku v prostoru, vzniká nové dílo, rodí se nová skutečnost, do které keramik ukládá své myšlenky a emoce. Pět vystavujících spojuje tento princip bezprostřednosti. Jejich díla jsou stejně nádobami jako dokumenty soukromých happeningů. Bratři Daniel a Nikola Sekovi získali své technologické mistrovství během víceleté spolupráce s předními japonskými keramiky, jejich výrazové prostředky pak stále nesou stopy této formativní zkušenosti. Jaroslav Marek se výpalu v peci anagama japonského typu věnuje také přes 10 let a jeho formy lahvic či amfor jsou stejnou měrou klasické mediteránní jako německé gotické. Nina Rail svými skupinami tokkuri a yunomi parafrázuje Edmunda de Waala a Gwyn Hanssen-Pigott, její tvorba je však syntézou většiny současných typologií. Konečně Alena Šumová kontrastuje hrubý střep s hedvábím nukka glazur, ukazuje hodnotu bezohledného experimentu.

Výstava SELFCONTAINMENT / Česká studiová keramika je první svého druhu v českých za posledních 30 let. Její dopad ověří význam této neprávem opomíjené oblasti tvorby na pomezí volného umění a uměleckého řemesla.

Kryštof Hejný

CZ

+420 725 296 176
WWW.KVALITAR.CZ
JAN@KVALITAR.CZ

PR CONTACT:
LENKA BALOUNOVÁ
LENKA@KVALITAR.CZ

SENOVÁŽNÉ NÁMĚSTÍ 1628/17
110 00 PRAHA 1
CZECH REPUBLIC